

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 20. oktobra 1875.

O b s e g: Popis sedanjega gospodarstva na nekaterih Kranjskih planinah. — Kako iz bajaranj ali luž dobre vodnjake narediti. (Konec.) — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — Če človek spanja nima. — K spravi slovenskih strank. — Mnogovrstne novice. — K zgodovini klobukov. — K zgodovini prstanov. — Policijski komisar. (Dal.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Popis sedanjega gospodarstva na nekaterih Kranjskih planinah.

Iz poročila gosp. Jan. Mesarja, družbi kmetijski poslanega.

I.

Mala in vélika planina v okolici Kamniški.

Ta planina je lastnina gospodarjev iz vasi: Gozd, Črna sosenska sv. Primoža, Stranje, izza Kava, Št. Urha, Tujnic in Mekin; celó od sv. Neže na Selih imata dva gospodarja živino tam.

Mala in vélika planina je prav za prav le ena sama planina, katere spodnji manjši del se mala, zgornji veči del pa vélika ali pa tudi „véliki stan“ imenuje. Na obeh skupaj je še čez 100, in sicer lesenih stanišč, katerih strehe sežejo celó do tal zato, da v vmesnem prostoru, to je, med steno stanú in pa streho živina vsaj nekoliko varstva najde zoper solčne žarke, ponoči pa zoper mraz in hudo vreme, ker sicer hlevov nič nimajo.

Ta planina meri 1600 oralov ter je sploh lepa, ne kamnita, ne zaraščena preveč, tudi daje večidel prav dobro pašo, le žalostno je to, da je veliko v nič pride ne le po nemarno sém ter tje ležečem kladovji, ampak tudi s tem, ker se prav veliko drobnice kar z govedi vkup pase, in kakih 100 prešičev prosto z rivicem po najlepšem svetu gospodari, ter končuje zraven paše tudi zemljo planinsko, katero vso prerito prišedši lijak, Bog vedi kam odnese. Zato imajo zmolzne krave, ki jih še le po sv. Petru gori priženejo, prav kratko planino, in morajo zavolj pomanjkanja paše o sv. Jakobu že spet nazaj v dolino; le kakih 400 volov in jalovnine se bomo preživi še do sv. Jerneja.

Po poostrenem pašniškem redu bi se pač taka obširna in lepa planina gotovo tudi še za zmolzno živino dalj časa dobro obnesla. Da bi se pri stanišču pridelani gnoj po planini raztroševal, na to še nikoli kdo tukaj v resnici mislil ni, da-si tudi bi se ravno na tej planini to ne le zavolj lahkih potov po lepem svetu dobro izvrševalo, ampak tudi zavolj preobilnosti pastirjev, katerih veliko leno okoli stanov postopa. Zakaj bi se nekateri ne zastavili v to, da bi po potrebi ali ovce bolj pri stranéh posebej pasli, ali kako kladovje bolj na visoke kupe zlagali ali k staniščem za drva nosili, ali škodljivim lijakom struge kopali, ali pa kaj

druzega v pospeh planinskega gospodarstva koristnega delali, posebno pa v zboljšanje paše gnoj po planini raznaševali ali razvaževali, ki jim sicer pri stanéh le napotje, nesnago in smrad dela. Ali bi ne prišel po takem planšarski stan tudi bolj k časti, da bi se ne reklo sploh, da le tisti se za planšarstvo odločijo, ki se jim delati ne ljubi?

Vodo za-se dobivajo tukaj planšarji iz snega, ki ga veter v podzemeljske shrambe, „veternice“ imenovane, nanosi; tudi so daleč od stanov neki studenci; živino pa z vodo preskrbljujejo po kalih, ki pa niso nič kaj prav napravljene, tudi ne dosti strebljene in očejene, za jim prav pomenljivo le „luže“ pravijo.

Les in drva dobivajo iz bližnjega svojega gozda, ki jim pa, kakor tožijo, hitro zginuje po sekirah postranjačev, ker ga zadostno ne varujejo, in je zlasti brez vsega nadzorstva, odkar jim je leta 1866 plaz gozdarja z ženo in hišo vred odnesel in pokopal. Morebiti čakajo, da bi se ta oživel, ker družega ne iščejo!

Zmolznih krav je pri velikem in malem stanu vkup kakih 160 in menda blizo toliko pastirjev. Na mali planini imata samo dva gospodarja po 4 krave, vsi drugi manj, po 1, 2, 3. Molzejo prav skrbno do sv. Jakoba po trikrat na dan, zjutraj ob 4., dopoldne ob 10. in zvečer ob 7., kar se tukaj prav lahko izvršuje, ker nima živina daleč na pašo hoditi, in jej tedaj dolga pota tudi mleka ne jemljejo, tako, da se ga od srednje krave v najboljšem času celi dan kakih 5—6 bokalov nabere.

Kako pa z mlekom ravnaajo?

V dovolj čednih, primerno plitvih latvicah ga postavljajo, da izvrše smetano, katero posnemajo ter podelajo v maslo, ostali podsirjenec pa v loncu sirniku kakih 5 ur dolgo prekuhujejo v neki pusti sir, ki ga deloma koj sproti povžijejo, deloma pa domá osolé in premečkajo ter mu mohont pravijo.

Da nimajo posebnih mlečnih hramov za postavljanje, je zeló pomanjkljivo, ker je tako marsikatera za mlekarijo prav škodljiva nesnažnost neizogibljiva.

Kakor sva z očetom Smolinom na podlagi podelanega mleka in iz njega dobljenih izdelkov surovega masla in mohonta preštevala, je prav umni mož po večih le dozdevnih ugovorih na zadnje prav dobro spoznal, da s takim ravnanjem se mleko slabo, komaj po 5 kr. bokal splačuje, brez všteti stroškov, ki so pač znatni, ako računimo posamesnega čas, delo, kurjavo pri kuhanji tacega mohonta, kjer mož orjaške postave, ki bi najmanj goldinar na dan povsod lahko zaslužil,

od 7. zjutraj do opoldne ali še čez pri ognjišči sedi, sirniku podkurja ter ga suče zavolj bolj enakomernega gretja, da na zadnje kaka 2 funta mohonta vlovi.

Hitro so vsi previdni gospodarji spoznali, kako boren je njih planinski vžitek, ki bi bil lahko veliko bolji, ako bi jo zasukali na sirarstvo in sicer skupno tako, da se za veliko in malo planino osnujete posebni družbi; za to je, zlasti pri malem stanu, tudi upanje, da se, če bo kdo še zdatno naprej tiščal, vresniči, vsaj so že koj tisti dan, ko se jim je prednost sirarstva in osnova družbenega delovanja razlagala, prav veselo se v tako vredjeno družbo stopiti volili zraven gosp. Hugo Kronavetvogel-a iz Mekin tudi še naslednji gospodarji iz različnih vasi: Jože Prelesnik, župan iz Stranj, Valentin Sušnik iz Gozda, Janez Slavec, Matija Lenarčič, Matija Potočnik, Jože Jagodic, France Senožetnik, France Sušnik, Jože Spruk, Matevž Sušnik, Jože Bider, Janez Strovašnik, Šimen Remšak, Blaže Prelesnik, Jože Remšak, Lorenc Spruk in France Lanišek.

Naj nihče ne ugovarja, da za tako malo zmolzne živine, kakor je je na mali planini, namreč le kakih 50—60 krav, in za tako kratek čas od sv. Petra do sv. Jakoba ni vredno družbe napravljati. Če se ti vredno zdi za prav pičel vžitek na planini biti, bo pač še bolj vredno, ako se ti vžitek znatno povikša. In ravno sirarska družba bi marsikaj o tem, na kar, dragi prijatelj, svoje ugovore zastavljaš, in o čemur se zdaj pritožuješ, zboljšala. Ko bi namreč gospodarji videli, kako jim mleko po pravilnem sirarstvu veliko več nese, bi jih tudi bolj veselilo, mleka obilnejše pridelovati, skrbnejše bi tedaj gojili dobro travo, vzeli ali vsaj omejili prostost prešičem, za stran djali ovčjo pašo, namesti toliko jalovine, katere vzreja se pri navadni ceni živine vselej le slabše spleča, redili raji več zmolzne živine; namesto 50—60 bi bi bilo kmalo 100 in več zmolznic na planini; njim bi se planinska doba tudi podaljšala in se sploh nekako samo ob sebi povzdigovalo planinsko gospodarstvo, kar je povsod veseli nasledek sirarskih družeb. In tako bo gotovo tudi tukaj!

(Dalje prihodnjič.)

Kako iz bajaranj ali luž dobre vodnjake narediti.

Po navodu inženirja Šivica.

(Konec.)

Ker bi brez obrisa zadostoval tudi prav natančni popis naprave Šivicevega vodnjaka, obrisa pa naš list ne more natisniti, zato povemo gospodarjem našim le bistvo Šiviceve naprave in jih opozorujemo le na to, kar smo že rekli, da imenovani obris vsakdo lahko v pisarnici družbe kmetijske vidi ali ga na dom na ogled dobí proti temu, da ga po ogledu gotovo zopet družbi kmetijski nazaj pošlje.

Bistvo Šivicevega vodnjaka, kako naj se naredi iz kakega bajaranja ali luže, obstoji v tem, da se umazana deževnica skozi pesek čista odteka v bajaran, iz bajaranj pa zopet skozi cedilo (Filter) pelje po ventilih, ki se zaprejo in odprejo dadó, v korito, ki je blizu bajaranja napravljeno; tako se živina zmirom s čisto vodo napajati more. Tako se pa ravno tista voda more za človeško pijačo rabiti, ako se pelje in preceja skozi oglje.

Gosp. Šivic misli, da je njegova naprava taka, da more vstrezati vsem potrebam; on pa tudi vé, da se jej bode marsikaj ugovarjalo, al da bode težko kdo kdaj kaj drugega boljega nasvetoval.

Ugovor, da se tak vodnjak ne dá napraviti povsod, je res tehten; tudi Šivic to pripoznava tam, kjer bajaran globoko leži in kjer ni prostora, da bi se napravilo korito. Al pri napravi novih bajaranj se more lahko najti tak prostor, kjer se bo dal napraviti vodnjak po Šivicevem načrtu.

Ker so naprave vodnjakov za živino in ljudi v taci krajih, kjer vode manjka, neobhodno potrebne za živež in zdravje živine pa tudi ljudi, zato se mora hvaležno priznati dobrota, ki jo ministerstvo kmetijstva po denarnih podporah deli takim krajem. In subvencijski odbor družbe kmetijske Kranjske je ravnokar zopet čez 100 gl. razdelil take podpore nekaterim občinam, ki so za to prosile.

Al s tem, da občina čuti potrebo vodnjaka, in da tudi nekoliko denarne podpore dobí za to, ni že dober vodnjak gotov in tak, ki bode ostal za zmirom; — tu je treba dobrega prevdarka izvedenih ljudi, kako naj se napravi vodnjak, da bode dober in stanovit. Zato naj občine ne prezirajo tega našega nasveta in skusijo na ogled dobiti Šivicev načrt ter ga presoditi po svojih okoliščinah, kajti to je gotovo, da po enem kopitu se ne dá vodnjak povsod narediti. Če najdejo, da jim Šiviceva naprava ne vstreza, no, potem z ogledom njegovega načrta niso nič na škodi, prižgali so si pa vendar luč, kako naj ga drugače naredijo, da jim bode vstrezal.

Novi Kranjski panj

po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

IV.

(Dalje.)

Kakošnih panjev čebele tedaj skupaj gredó?

Naravnost rečem: vseh; — samo prav moraš narediti, in nove Kranjske panjeve moraš imeti.

Ta je pa vendar-le bôsa, si utegne marsikateri čebelar misliti, toraj je treba to reč malo bolje pojasniti.

a) Rekel sem, da imamo panjeve, kateri dobre rodovitne matice imajo. Da čebele taci panjev skupaj gredó, to vsak čebelar dobro vé.

b) Tudi čebele taci panjev, kateri še vsi imajo deviške ali neobhojene matice, se skupaj vzamejo. Tako, na priliko, če se ti dva družica ali pa en družec in en tretjič skupaj vsedeta, kedar rojita, ali pa če sam nalašč taka dva roja skupaj v en panj deneš, se bodo čebele prav lepo med sabo porazumele, in imel boš en močan roj namesti dveh slabih.

c) Čebele tistih panjev, ki nič matice nimajo, vsak panj rad vzame. Tako brez skrbi kacega izrojenka, ki je pri plemenjenji matico zgubil, na kacega močnega prveca ali družca navezneš ali tako imenovano „pustoto“ narediš, čebele bodo med sabo dobre prijateljice, in pridneje bodo skupaj delovale. Če imaš vendar dzierzonzirane panjeve, ti pustot ni treba delati, ampak naredi tako-le: Vzemi iz izrojenka, kateri ti je pri plemenjenji ob matico prišel, satove in pa čebele, ki na njih sedé, in daj vse skupaj enemu bolj slabemu, pa že obhojenemu družcu ali tretjiču, ali če hočeš, tudi vsakemu nekaj; tako boš imel sicer en panj brez matice manj, pa si boš enega ali dva druga reveža zboljšal, in ne boš nič na škodi; pri tem si pa tudi lahko še precej praznega satja za škatlje pridobiš, na vozu pa za en panj prostora, ako čebele v ajdovo pašo pošiljaš; saj dobro veš, da ti pustota na vozu za dva panjeva prostora vzame.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 27. oktobra 1875.

O b s e g: Dva razglaša zadevajoča razdelitev državne podpore. — Popis sedanjega gospodarstva na nekaterih Kranjskih planinah. (Dalje.) — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — Vrh Kríma. (Konec.) — Kaj in kako Kitajci (Kinezi) jedó in pijó. — Mnogovrstne novice. — Policijski komisar. (Dal.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Dva razglaša zadevajoča razdelitev državne podpore.

R a z g l a s.

Za povzdigo sadje- in vinoreje na Kranjskem bode družba kmetijska jej od sl. ministerstva kmetijstva za letošnje leto podeljeno državno podporo z 600 gld. razdelila občinam (soseskam) za napravo drevesnic in trtnic, ljudskim šolam pa za napravo šolskih vrtov, in sicer tako, da bode občinam in šolam dala v denarji primerno pripomoč, šolam pa tudi zbirko vrtarskega orodja, divjakov, drevesic in cepičev.

Občine morajo po svojih županih, šole pa po svojih okrajnih šolskih svetih prošnje za to podelitev zadnji čas do konca prihodnjega meseca novembra podpisnemu odboru po dotični podružnici kmetijski izročiti in v teh pismih natanko dokazati, čemu potrebujejo podpore, kaj mislijo napraviti in da so res podpore potrebne. Krajnim šolskim svetom se pri napravi novih šolskih vrtov ali predrugačenji že obstoječih priporoča v prevdarek vzeti sliko šolskega vrta, kakor jo je prinesel 34. list letošnjih „Novic“ s tem dostavkom, da ono sliko morejo dobiti v pisarnici družbe kmetijske.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske v Ljubljani 23. oktobra 1875.

R a z g l a s.

Slavno c. k. ministerstvo kmetijstva je za povzdigo planinarstva za tekoče leto privolilo 600 gold. podpore.

Iz tega zaklada se bodo v smislu poduka „Zboljšanje gospodarstva na planinah“ razglašenega v 21. listu „Novic“ leta 1872 podelile podpore po 50 do 100 gold. takim gospodarjem, družbam ali občinam (soseskam), katere skažejo:

1. da so planinska zemljišča ocedili groblja, gruš, grmovja in krivinčastega lesa in to najmanj na 5 oralih skupaj ležeče zemlje;
2. ki so napravili dobre hleve za živino na planini svoji;
3. ki svinjsko pašo ali popolnoma odpravijo ali vsaj na majhen okraj omejijo;
4. ki iz mleka delajo dober sir, in
5. ki močvirni planinski svet na suho denejo.

Prošnjiki za tako podporo naj svoje prošnje z natančnim popisom, kaj in kako so zboljšali svoje planinstvo, potrjene od županstva in fajmoštra svojega kraja, po predstojniku svoje podružnice kmetijske družbe zadnji čas do 30. novembra t. l. pošljejo do podpisane odbora v Ljubljano.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske v Ljubljani 23. oktobra 1875.

Popis sedanjega gospodarstva na nekaterih Kranjskih planinah.

Iz poročila gosp. Jan. Mesarja, družbi kmetijski poslanega.

(Dalje.)

II.

Nanos nad Vipavo,

4110 čevljev visok, ima zraven nekega Šentvidčanom pripadajočega planinskega kosa še 3 druge poglavitne planinske oddelke, izmed katerih tukaj v misel vzamem najprej:

a) Verlovšče. To planino, ki je lastnina Vipavskega trga, ima zdaj po dražbi za 3 leta v najemu Petrič iz Gradiša proti temu, da odrajuje na leto 800 funtov sira in 185 gold. gotovega denarja. On je zavezan, da ovce iz trga po vsaki poti sprejeti mora na pašo, sicer pa katere hoče in kakor se s kom pogodi. Letos ima zraven Trških tudi še Vrhpoljske, Sanborske in Gradiške, vseh skup 700 zmolznic in 150 jalovih. Navadno odrajuje gospodarjem, kateri mu ovce na pašo dadó in jih molze v planinski dobi od 12. majnika do 14. avgusta, po 9 funtov sira od para, od Kraških ovác pa manj, ki tedaj za mlečni vžitek utegnejo že slabše biti.

b) Planina Lipe je lastnina Poljšaka iz Gradišča, ki jo je pa tudi v najem dal za 3 leta nekemu Kraševcu, ki ima 945 zmolznih in 250 jalovih ovác na paši. Memo Verlovšča je na tej planini zavoljo solnčne lege, tolstejše paše ter krajših in lepših potov mleko toliko bolje, da se iz enake množine pridela znatno več sira.

c) Tudi Ravnik, Ferjančkova planina, katero najemnik Anton Petrič z 870 zmolznimi in 270 jalovimi ovcami vživa, ima, dasiravno slabši kakor Lipe, vendar pa boljšo pašo kakor Verlovšče.

Sploh je gospodarstvo na Nanosu v primeri z drugimi planinami prav umno in hvalevredno ne le, ker

Novi Kranjski panj

po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

IV.

(Dalje.)

planin z ovci ne preobašejo; če tudi ne po vsem pravilno napravljene, imajo vendar lepo strebljene kali in dostojne hleve; posebno Verlovški 20° dolgi in 4½° široki, trdno zidani s krovi pokriti hlev res čast dela Vipavski občini; hvale vredno je tudi to, da razen tega, da na Lipah celó jalovke od zmolznih ločijo in posebej po grših prostorih pasejo, pušajo boljši svet za košnjo, po opešanih pašah naredé za kaka dva večera ograjo ovcam, ki z gnojem svojim za dalje časa rast trave oživé, požigajo grmičevje, ki travo duši, da se tako ne le planinsko površje trebi, ampak tudi zemlja pognoji s pepelom in daje pitnišo pašo. V hlevih pridelani gnoj prav koristno obračajo, ker ga deloma po planinski ledini raztrošajo, deloma pa po dolinicah razvozijo, kjer imajo celó njive napravljene, katere dobro pognojene tržani radi v najem jemljejo, da pridelujejo krompirja, repe in zelja.

Kakor je že iz povedanega razvidno, so na Nanosu le ovčarije, ki izdelujejo sir v stanéh, kateri so, posebno na Verlovšču, po vnanjim še dovolj očitni, vendar znotraj za zračenje, čenjeje itd. zeló nedostojno vravnani ter čez vse pomanjkljivo oskrbljeni z orodjem, za pravilno sirarijo potrebnim, kajti to vzrokuje v kuhinji in v kleti veliko nesnage, ki je dobroti izdelka le na kvar.

Službo tarnača, sablje, tiskalnice opravlja le roka pri molži zasmrajena, — službo obodov in polic visoka sirnica, v katero pride sir koj, ko je iz kotla vzet bil, v golidi ali torilnici nekoliko stisnjen in vpodobljen. Po sedem sirov leži v takošnji sirnici eden na drugim, ki drug drugega stiskajo in kisajo v siratki, ki odtekati ne more; to vse se godí na škodo okusa le za to, da siri bolj surovi ostanejo in večó težó ohranijo.

Tukaj sem videl, kar poprej niti nisem slišal niti bral, kako z nekolikim počasnim prigrévanjem okoli in okoli kotla siriše potem, ko je svojo službo opravilo in mleko podsirilo, na vrh v kotlu spravi, zajame in proč vrže. Zakaj to dela? Če se ne motim, menda zato, ker vidi, da je preveč siriša poprej v mleko djal. Hoče namreč hitro vsirjeno imeti, da tolšča nima časa izstopati. Da bi to dosegel, dene, zlasti, ker prej mleka tudi čisto nič ne sogreje, neprimerno veliko, in sicer hudega iz zmesi jagnječega, telečjega in svinjskega želodca napravljenega siriša med mleko; to siriše res hitro zgrabi mleko in ga strdi, a potlej preseda, ker ga je preveč; posebno taka s preobilnim sirišem napojena siratka, kakor si lahko mislimo, v želodcu hudo razganjati mora.

Soliti sir na Nanosu potem še le prav začnejo, ko je že 8 dni v sirnici prebil. Čakajo namreč, kakor pravijo, da v tem času vzhaja, rahel in tedaj bolj pripraven za sol piti postane; na to pa po pravici pazijo, ker hlebe le bolj na visokost ravnajo, in je solí treba daljo pot zljajšati, da ga do srede zrahlja. Sploh je Nanoški sir bolj na surovo z nekim kislo ostrim okusom in ne za dolgo trpežnost zdelan, zato pa tudi pri najmanji neugodnosti k spridenju in mrvenju nagnjen. Al kaj hočemo? — vsaj je tak sir mnogim, ki so ga vajeni, bolj priljubljena jed, kakor najlepši švicarski, in dokler se bo Nanoškim ovčarijam s takim sirom mleko dobro izplačevalo in tacega hitro in dobro po 35 gold. cent in še više poprodajali, med tem, ko se grojarski precej niže plačuje, jih bo težko za pravilniše izdelovanje in zvikanje dobrote vneti! Kakor do zdaj bodo tudi za naprej le bolj na to merili, kako bi sirarji več vage naredili, če tudi na kvar okusa in drugih dobrih lastnosti sira. (Kon. prih.)

Začel sem toraj premišljevat, kako bi se dal panj, kateri le trotovo zalego ima, s kakim drugim, ki ima dobro matico, zediniti, pa da bi se trotovka ne iskala in pokončala, in mislim, da sem kmalu pravo zadel. Naredim pa tako-le:

Potegnem panj, kateri ima le trotovo zalego, iz ulnjaka, in na njegovo mesto postavim kacega bolj pičlega, pa že obhojenega al sprašenega drujca. Ako imata pa oba panjeva bele sprednje končnice, potem je koj vse dobro. Ako imata pa oba malane končnice, al pa vsaj eden, potem pa panju, kateri ima trotovko, sprednjo končnico vzamem, in jo toliko časa, da njegove čebele v drujca spravim, drujcu dam, al pa še rajše, da imam manj dela, le na drujčevo sprednjo končnico pritisnem ali naslonim. — Ko vse to pripravim, potem začnem iz panja s trotovko sat za satom vzdigovati, in zadej za ulnjakom čebele, katere se satov držé, kar na tla ometati; to se pa mora pri lepem solncu goditi. Čebele se hitro od tal pobirajo, in čez ulnjakovo streho nazaj na svoje poprejšnje mesto leté. Tukaj najdejo ravno tako malan panj, kakor je bil njih, in veselo vanj lezejo. Sirote ne vedó, da so ogoljufane, mislijo namreč, da gredo nazaj v svoj panj, pa v drujca pridejo. Ko tako vse čebele iz panja, kateri je imel trotovko, v drujca spravim, kar se hitro zgodi, potem drujcu zopet njegovo poprejšnjo končnico dam, ali pa le naslonjeno proč vzamem, in ga zopet nazaj na njegovo poprejšnje mesto postavim. Na mesto pa, kjer je bil poprej panj s trotovko, postavim kak drug prazen panj, al pa panj kacega narejenega roja, če ga ravno od kod nazaj domú dobim. Satove, katere iz panja, ki je imel trotovko, vzamem, kar je praznih, prihranim za škatlje ali za druge panjeve; tiste, v katerih je trotova zalega, pa dam nekaterim bolj močnim panjem, da trote izležejo in potem pokončajo, ali pa koj zalego iz satov potrgajo in potrebiyo, kakor jim je drago.

Od tistega časa, kar tako delam, sem še vselej čebele iz tacihi panjev, ki so trotovke imeli, srečno in brez škode s takimi panjevi zedinit, ki so dobre matice imeli.

Od kod pa to pride, da se čebele iz panja, ki trotovko ima, na ta način brez vse nevarnosti, z vsakim drugim panjem, ki že obhojeno matico ima, naj bo že prvec, drujec, tretjič ali izrojenec, združiti dajo, tega še sam prav za gotovo ne vem; mislim pa, da se to tako le zgodi: Ali trotovka, kedar jo za ulnjakom na tla pomečem, nazaj domú ne zna, ker bi morala čez ulnjakovo streho leteti, in gotovo od tistega časa, kar je začela trote leči, več iz panja ni šla; ali jo pa čebele drujca ali tretjiča itd., katere pri žrelu svojega panja na straži stojé, koj popadejo in pokončajo, če jim z drugimi čebelami vred v panj iti hoče.

Zdaj pridemo še na to vprašanje: ali se dadó tudi čebele tacihi panjev, ki imajo še deviške ali neobhojene matice, s takimi panjevi zediniti, kateri že oplemenjene ali sprašene matice imajo? Znano je namreč vsacemu čebelarju, da se čebele tacihi panjev ne združijo, ampak se med sabo skoljejo.

Marsikateremu, morebiti še celó že priletnemu čebelarju se bo zdelo neverjetno ali še celó smešno, ako trdim, da sedaj, kar dzierzonzizirane panjeve imam, tudi čebele tacihi panjev, kateri imajo še deviške ali neobhojene matice, prav lahko in brez vse nevarnosti s